

1. Een schooldag op de boerderijschool

De boerderijschool begint gewoon op school. De leerkracht fietst met de kinderen naar een boerderij in de omgeving. De boerderijen liggen tussen de drie en tien kilometer van school. Dit betekent dus een behoorlijke fysieke inspanning voor de kinderen. Door weer en wind gaan ze iedere week op pad. Met vrieskou en hagelbuien in de winter en in de zomer onder een brandende zon. Terwijl de kinderen bijkomen van de fietstocht geeft de boer uitleg over de werkzaamheden van die dag. De kinderen gaan vervolgens, veelal in 4 groepen aan het werk. Ze helpen mee met alle voorkomende werkzaamheden op de boerderij, zoals het voeren van de dieren (koeien, varkens), het uitmesten van de stallen; het afzetten van een wei; het kappen van een houtwal; het zand scheppen van de kuil; het uitpoten van slapplantjes; het wieden van onkruid; het oogsten van groenten en fruit. Tevens maken allerlei additionele activiteiten onderdeel uit van de boerderijschool, zoals het bereiden van voedsel van geogste groente; zuivel: yoghurt, boter en karnemelk bereiden; het maken van een nestkastje of een dierenhotel; een buitenoven bouwen en daarin brood bakken; Naast de geplande werkzaamheden gebeurt op een boerderij ook veel spontaan. Zo ontdekte bijvoorbeeld een groepje kinderen engerlingen in de composthoop. Enkele kinderen waren bang en deden een paar stappen terug. Anderen waren weer erg nieuwsgierig. Het duurde even, maar toen viel de spanning weg. Samen onderzochten ze de larven. Uiteindelijk durfde iedereen de larven aan te raken.

Voorbeeld van dagplanning

8.50 uur	vertrek per fiets van school
9.20 uur	aankomst boerderij, opmaat, instructie en naar werkplek
9.30 uur	aan 't werk, 1 ^e werkronde
10.45 uur	gezamenlijke pauze in de kantine, eten drinken
11.15 uur	aan 't werk, 2 ^e werkronde
12.15 uur	opruimen en verzamelen bij kantine
12.30 uur	vertrek per fiets naar school
13.00 uur	aankomst school, pauze
13.30 uur	verwerkingsopdracht in de klas
14.45 uur	einde schoolwerkdag

Voorbeeld van werkzaamheden op de boerderij

Terugkomende werkzaamheden

- Kalfjes verzorgen
- Melk geven
Stal uitmesten
Wandelen met de kalfjes

Winter - vroege voorjaar

- Koeien kuilvoer en hooi geven;
- Uitmesten varkensstal, mest met kruiwagen wegbrengen en vers stro in de stal doen;
- Zand van kuil scheppen zonder dat plastic kapot gaat;
- Stammen opmaat hakken of zagen en vervolgens opstapelen tussen palen; uitmeten hoelang de stammen moeten worden; doormidden hakken of zagen; in groepjes de stammen wegbrengen;
- Wei afzetten met prikkeldraad: benodigheden met kruiwagens meenemen; afstand uitmeten tussen palen; oog in paal slaan om prikkeldraad te bevestigen; met grondboor een gat maken; paal in de grond slaan; prikkeldraad bevestigen.
- Appelboompjes bemesten: kruiwagen vol laden met koemest; de kruiwagen naar de boomgaard rijden; De juiste hoeveelheid mest verspreiden rond de boompjes
- Spruiten oogsten

Voorjaar – zomer

In de tuin

- Spinazie uitplanten (plantjes zijn erg kwetsbaar): afstand tussen plantjes uitmeten; de plantjes uit potjes halen; voorzichtig uitplanten
- Pompoenen zaaien
- Bloemen zaaien

Rond de tuin: gemengde bloemen zaaien

- Onkruid wieden en schoffelen
- Coloradokever van de aardappelen halen

Rond de boerderij

- Varkensstal opknappen: stal helemaal schoonmaken: uitmesten + roosters schoonmaken; spinnenwebben weghalen, ramen wassen, muren verven (roze), 2 schilderijen gemaakt voor in de varkensstal;
- Koeien melken: koeien uit de wei halen, meehelpen in de melkput (uiers schoon maken, melkmachine aansluiten etc.)
- Yoghurt, boter en karnemelk maken
- Soep en salade maken van groenten uit de tuin
- Waarnemen van verschillende soorten gras
- Onderzoeken van mest en compost

Herfst

- Projecten:

Weideschuur opknappen;

Beestentoren maken;

Pottenbakkersoven maken

Creatieve experimenten met materialen uit de natuur

Vogelverschrikkers maken

- Overige werkzaamheden

Oogsten pompoenen, wortelen

Zaaien groenbemester

Pompoenen schoonmaken

Aardappelen afwegen in zakjes van 2,5 kg

In winkel meehelpen

Reflecteren

In de boerderijschool staat centraal dat we willen leren door ervaren. We werken niet met een uitgebreid lessenmateriaal dat we klakkeloos overnemen. Leren op de boerderij is geen technisch gegeven, waarbij niet-pedagogisch of didactisch geschoolden een soort spoedcursus volgen om zich de basisvaardigheden eigen te maken. Uiteraard is het prima om je binnen de boerderijschool te laten inspireren door ervaringen en lesmateriaal van anderen.

Uitgangspunt is dat ieder die welbewust kiest om deel te nemen eigen deskundigheid in te brengen heeft. Deze eigen deskundigheid in het begeleiden van kinderen in het werken en leren op de boerderij kan in meer en mindere mate bewust of meer intuïtief van aard zijn. Het basismateriaal in de boerderijschool is datgene dat iedereen meeneemt en de acties en handelingen van iedere deelnemer. Alle ervaringen en handelen zijn bij voorbaat goed. Deze manier van werken werkt alleen als er bij een ieder de wil is om te reflecteren op eigen handelen. Reflecteren heeft te maken met terugkijken en bezinnen op je handelen. Op deze manier kan de werkwijze zich ontwikkelen en bijgesteld worden.

Om het reflecteren te bevorderen werken we met evaluatieformulieren. Door het louter opschrijven van je ervaringen neem je al een ander standpunt in, werp je als het ware een ander licht op je ervaringen. Hierdoor komen leerprocessen of wellicht nog beter ontwikkelingsprocessen op gang. En dat is wat we willen. De boerderijschool is een levende, zich bewegende en lerende omgeving. Niet alleen voor de kinderen, maar voor elke participant. In het zich ontwikkelen ligt de gelijkwaardigheid tussen alle deelnemers.